

Almanya'daki Türk Göçmenlerde Yaşam Doyumu: Kültürel Kimlik ve Benlik Kurgularının Rolü¹

Life Satisfaction among Turkish Migrants in Germany: Role of Cultural Identity and Self-Construals

Selda KOYDEMİR¹ ve Astrid SCHÜTZ²

Öz: Bu çalışmada kültürel kimlik ve yaşam doyumu arasındaki ilişki, benlik kurguları çerçevesinde incelenmiştir. Çalışma, kültürel kimlik ve benlik kurgularının yaşam doyumu üstündeki yordayıcı rolünün yanında benlik kurgularının kültürel kimlik ve yaşam doyumu arasındaki ilimlayıcı rolünü incelemeyi amaçlamıştır. Almanya'da yaşayan Türk kökenli 240 katılımcıyla gerçekleştirilen çalışmada katılımcıların miras kültürle (Türk) ve ev sahibi kültürle (Alman) özdeşim düzeyi, bağımsız benlik kurgusu düzeyi, karşılıklı bağımlı benlik kurgusu düzeyi ve yaşam doyumu düzeyi ölçülmüştür. Hiyerarşik regresyon analizi ile elde edilen bulgular, ev sahibi kültürle özdeşimin ve karşılıklı-bağımlı benlik kurgusunun yaşam doyumunu pozitif şekilde yordadığını ortaya koymuştur. Buna ek olarak bağımsız benlik kurgusunun ev sahibi kültürle özdeşim ve yaşam doyumu arasındaki ilişkide; karşılıklı-bağımlı benlik kurgusunun miras kültürle özdeşim ve yaşam doyumu arasındaki ilişkide ilimlayıcı rol oynadığı görülmüştür. Ayrıca katılımcıların yaşam doyumu puanları eğitimi seviyesi, yaş ve Almanca yeterlik algısına göre farklılık göstermiştir.

Anahtar Sözcükler: yaşam doyumu, kültürel kimlik, kültürleşme, benlik kurgusu

Abstract: In this study, the relationship between cultural identity and life satisfaction was examined in the context of self-construals. The study used a community sample of Turkish migrants living in Germany, and measured their level of life satisfaction, heritage culture identification, mainstream culture identification, independent self-construal, and interdependent self-construal. The study, besides examining the extent to which cultural identities and self-construals are linked to life satisfaction, investigated whether self-construals would moderate the relationship between cultural identities and life satisfaction. The effects of socio-demographic variables such as gender, age, educational attainment, country of birth, and perceived German language proficiency on study variables were also studied. Results showed that mainstream cultural identification and interdependent self-construal positively predicted life satisfaction. Independent self-construal moderated the relationship between mainstream culture identification and life satisfaction; whereas interdependent self-construal moderated the link between heritage culture identification and life satisfaction. It was also revealed that socio-demographic factors make a difference in participants' cultural identity, self-construal and life satisfaction scores.

Keywords: life satisfaction, cultural identity, acculturation, self-construal

Bireylerin olumlu ruh sağlığı deneyimlerini anlamaya yardımcı olan önemli kavramlardan öznel iyi oluş, genel olarak kişinin yaşamından yeterli doyum aldığına ve pozitif duyguları negatif duygulara oranla daha sıklıkla deneyimlediğine işaret eden bir yaşantıdır (Diener, Suh, Lucas ve Smith, 1999). İyi oluş, bireyin kendi yaşamına yönelik olumlu yargılarını ve deneyimlediği-nispeten-pozitif duyguları odak

noktası olarak aldığı için, ruh sağlığı alanında çalışan uzmanların hizmet sundukları bireylerin yaşamlarında nelerin iyi gittiğini görebilmeleri ve psikolojik sağlıklarına nelerin katkıda bulunduğunu incelemeleri açısından iyi oluş kavramı önemli veriler sunmaktadır (Lent, 2004).

Öznel iyi oluş kavramını inceleyen çalışmalar özellikle 2000'li yıllardan bu yana daha çok kişilik

¹ **Yazar Notu:** Bu çalışmanın bir bölümü Trieste'de gerçekleştirilen 16. Avrupa Kişilik Konferansı'nda sunulmuştur. Ayrıca bu çalışmanın bir kısmı, birinci yazara 2010 yılında Alexander von Humboldt Vakfı tarafından verilen doktora sonrası araştırma bursu ile desteklenmiştir.

² Doç.Dr.; Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kuzey Kıbrıs Kampüsü, Eposta: kselda@metu.edu.tr

³ Prof. Dr., Bamberg Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, Bamberg, Almanya

özellikleri, benlik saygısı, psikolojik ihtiyaçlar, duygulanım, hedefler gibi kişisel faktörlere odaklanmıştır. Ancak son yıllarda kültürel değerler, toplum yapısı, sosyal çevreyle olan ilişkiler gibi sosyo-kültürel faktörlerin önemine de dikkat çekilmekte; özellikle belirli toplumsal grupların (örneğin göçmenler ve azınlıklar) iyi oluşlarındaki farklılıkları anlamada bu faktörlerin kritik rolüne değinilmektedir (Diener ve Suh, 1999; Lu, 2008; Lu ve Gilmour, 2004; Suh, 2002; Suh, Diener, Oishi ve Triandis, 1998). Bu nedenle iyi oluş kavramını inceleyen çalışmalarda kültürel öğelerin de giderek daha fazla incelendiği görülmektedir.

Bu çalışmanın konusu olan Almanya’da yaşayan Türk kökenli bireyler, Almanya’daki en geniş göçmen grubu oluşturmaktadır. Araştırmalar, bu grubun pek çok üyesinin Alman kültürü ile etkileşime girmede, kültüre ve topluma uyum sağlamada ülkedeki diğer etnik gruplara oranla daha fazla zorluk yaşadığına işaret etmektedir (Örn., Woellert, Kröhnert, Sippel ve Klingholz, 2009). Bir başka ülkeye yerleşmek ve yeni bir kültüre uyum sağlamak, iyi oluşu olumlu ve olumsuz yönde etkileyebilen önemli bir yaşam olayıdır. Yaşamdaki pek çok geçiş sürecinde olduğu gibi göç süreci de yeni kültürle etkileşim içinde olma, geleneklerini sürdürme veya bazı değerlerinden ödün verme, ev sahibi kültürün dilini öğrenme, sosyal ağlar oluşturma gibi pek çok zorluğu ve aynı zamanda gelişim fırsatını beraberinde getirir (Berry, 1997). Bu çalışmada Almanya’da yaşayan Türk kökenli bireylerin yaşam doyumları, bu kavramı açıklamada yardımcı olacağı düşünülen iki kültürel öğe – kültürel kimlik (kültürle özdeşim) ve benlik kurguları – bağlamında incelenmiştir. Çalışmada, etnik ve göçmen grupların yaşantılarını anlamada önemli bir çerçeve sunan kültürleşme ve iki boyutlu kültürel kimlik kuramları (Berry, 1997; Ward ve Kennedy, 1994), bireyin kendini sosyal ve kültürel bağlamla ilişki noktasında nasıl algıladığını açıklayan benlik kurgusu kuramı (Markus ve Kitayama, 1991) ve öznel iyi oluşun bilişsel boyutunu oluşturan ve kişinin kendi yaşamını genel olarak nasıl değerlendirdiğini gösteren yaşam doyumu kavramı (Diener ve ark., 1999) temel alınmıştır.

Kültürel Kimlik ve Kültürleşme

Etnik ve göçmen grupların araştırılmasında *kültürel kimlik* ve *kültürleşme* en önemli kavramlar arasındadır ve psikolojik danışma sürecinde de sıklıkla başvurulan kültürel öğelerdendir (Yoon, Langrehr ve Ong, 2011). Kültürleşme, farklı kültürel gruplar arasındaki uzun süreli iletişim sonucu oluşan ve her iki kültürdeki kültürel ve psikolojik değişiklikleri içeren karmaşık süreci ifade eder (Berry, 1997).

Kültürleşmenin önemli bir parçası, bireylerin kültürel kimliklerinde, diğer bir ifade ile bir grup veya kültüre olan aidiyet duygularında olan değişikliklerdir (Phinney, 1990). Bu değişiklikler, kişinin iki farklı kültürel kimliğine yönelik olarak gerçekleşebilir: (a) kişinin temel kültürüne olan aidiyet duygusunu ifade eden “*miras kültürle özdeşim*” (heritage culture identification), diğer bir ifadeyle etnik kimlik ve (b) yeni kültüre ve bu kültürdeki insanlara olan aidiyet duygusunu ifade eden “*ev sahibi kültürle özdeşim*” (mainstream culture identification) (Berry, 1997; Phinney, Horenczyk, Liebkind ve Vedder, 2001). Kültürleşme kuramına göre bu iki kimlik kavramsal olarak birbirinden ayrılmış durumdadır; ancak iki kimlik arasındaki ilişki, kültüre ve çalışılan gruplara göre farklılık gösterebilmektedir (Phinney ve ark., 2001). Kuram, her iki kimliği de kabul etmenin ve farklı düzeyde sergilemenin mümkün olduğunu savunmakta ve bu süreci *iki kültürlülük* (biculturalism) olarak adlandırmaktadır (Berry, 1997). Kısaca bireyin mutlaka tek bir kimliği seçip diğerinden vazgeçmesi gerekmekte, kişi kimliklerini farklı seviyelerde geliştirebilmektedir (Berry, 1997; Phinney, 1990).

Berry (1997)’ye göre irey, kültürel kimliklerle ilgili olarak kültürleşme sürecinde şu iki soruya yanıt vermeye çalışır: (1) Kendi etnik kimliğimi (miras kültürümle özdeşimimi) sürdüreceğim mi? ve (2) Ev sahibi kültürün bir parçası olmak ve onunla etkileşime girmek istiyorum mu? Berry’ye göre bu sorulara verilen yanıtlar ile dört farklı kültürleşme stratejisinden biri seçilebilir: a) özümseme, b) ayrışma, c) bütünleşme ve d) marjinalleşme. Özümseme stratejisi, bireyin etnik kimliğinden ve miras kültürüyle özdeşimden vazgeçmesi, sadece ev sahibi kültürle etkileşimde bulunmayı ve onunla özdeşim kurmayı seçmesi; *ayrışma*, bireyin sadece etnik kimliğini devam ettirmeyi seçmesi, ancak ev sahibi kültürle etkileşime girmekten kaçınması; *bütünleşme*, bireyin hem etnik kimliğini devam ettirmeyi, hem ev sahibi kültürle etkileşime girmeyi seçmesi; son olarak *marjinalleşme* ise bireyin ne etnik kimliğini devam ettirmeyi ne de yeni kültürle etkileşime girmeyi seçmesidir.

Berry (1997)’nin ortaya koymuş olduğu model ve kültürleşme stratejileri önemli bir çerçeve sunsa da, etnik grupların kimlik gelişimlerini tam olarak açıklamadığı (Giang ve Wittig, 2006) ve bazı grupların bu dört kategoriden bir ya da ikisinde sınıflandırılmasının mümkün olmayabileceği ortaya konmuştur (Schwartz ve Zamboanga, 2008). Bu nedenle araştırmalarda yukarıda bahsedilen iki kültürel kimliğin ayrı değişkenler olarak ele alınmasının daha geçerli sonuçlar verdiği vurgulanmaktadır (Phinney ve ark., 1991). Bu öneriler doğrultusunda

bu çalışmada da miras kültürle özdeşim ve ev sahibi kültürle özdeşim olmak üzere iki kültürel kimlik değişkeni kullanılmıştır.

Kültürel Kimlik ve İyi Oluş

Pek çok araştırma, aynı anda hem ev sahibi kültürle etkileşime girmeyi hem miras kültürüyle özdeşim kurmayı seçen, diğer bir deyişle bütünleşme stratejisini benimseyen bireylerin uyum ve psikolojik sağlık bakımından diğer stratejileri kullananlara oranla daha iyi durumda olduğunu göstermektedir (Berry, 1997; Berry, Phinney, Sam ve Vedder, 2006; Liebkind, 1996; Verkuyten ve Kwa, 1994). Bununla birlikte bu araştırmanın değişkenlerinden olan kültürel kimlik bakımından incelendiğinde ise bazı çalışmalar (ör., Verkuyten, 1998; Virta, Sam ve Westin, 2004) hem miras hem ev sahibi kültürle özdeşimin, bir başka deyişle her iki kültürel kimliği de benzer düzeyde taşımanın iyi oluşa olumlu katkı yaptığını gösterse de, miras kültürle özdeşimin iyi oluş üstünde olumlu etkisinin olmadığını ortaya koyan çalışmalar (örn. Neto, 2001) da mevcuttur. Ancak çalışmaların geneline bakıldığında kabul edilen görüş, hem miras kültürle hem ev sahibi kültürle etkileşim kurmanın psikolojik sağlığa katkıda bulunduğu yönündedir (Nesdale, Rooney ve Smith, 1997; Phinney ve ark., 2001; Phinney ve Kohatsu, 1997; Smith ve Silva, 2011). Bu konuda yakın zamanda yapılan 2 meta-analiz çalışmasında (Nguyen ve Benet-Martinez, 2013; Smith ve Silva, 2011) da, etnik kimlik ve iyi oluş arasında küçük, ancak pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu; ayrıca aynı anda hem güçlü bir etnik kimliğin hem de güçlü bir ulusal kimliğin bir arada deneyimlenmesinin iyi oluşu daha güçlü şekilde yordadığı rapor edilmiştir.

Donna ve Berry (1994), ilgili araştırmalarda kullanılan kavramsallaştırmaların araştırma bulgularına etki edebileceğini, olası aracı (mediator) ve ılımlayıcı (moderator) değişkenlerin kültürel kimlik ve iyi oluş arasındaki ilişkiyi daha iyi açıklayabileceğini önermiştir. Bu çalışmada, kültürel kimlik ve yaşam doyumu ilişkisinde benlik kurgularının ılımlayıcı rolü incelenmiştir.

Kültürel Kimlik ve Yaşam Doyumu İlişkisinde Benlik Kurgularının Rolü

Duygusal, davranışsal ve düşünsel alanda birey düzeyindeki kültürel farklılıkları açıklamak amacıyla ortaya atılan kuramsal modellerden birisi benliğin birey tarafından sosyal çevreyle bağlantılı olarak nasıl algılandığını ifade eden benlik kurgusudur (self-construal; Markus ve Kitayama, 1991). Bu model, iki farklı benlik kurgusu öne sürmektedir: a) bağımsız benlik kurgusu (independent self-construal) ve b) karşılıklı-bağımlı benlik kurgusu (interdependent

self-construal) (Markus ve Kitayama, 1991). Başkalarından ve sosyal bağlamdan ayrışık olarak algılanan, kişisel becerilere, başarılarla ve biricikliğe önem veren benlik, *bağımsız benlik kurgusu*; başkaları ve çevreyle ilişkili olarak algılanan ve ilişkilerin sürdürülmesine, grup normlarına uymaya önem veren benlik ise *karşılıklı-bağımlı benlik kurgusu* olarak adlandırılmaktadır. Genel olarak bağımsız benlik kurgusu bireyci kültürlerde, karşılıklı bağımlı benlik kurgusu toplulukçu kültürlerdeki baskın benlik kurguları olarak bilinse de (Triandis, 1995), her kültürde bireysel farklılıkların mevcut olduğu ve bireylerin her iki benlik kurgusunu aynı anda (farklı veya eşit seviyede) deneyimleyebileceği öne sürülmektedir (Brewer ve Chen, 2007).

Etnik grupların ve göçmenlerin yeni kültüre alışmalarında ve maruz kaldıkları iki kültürle uyum içinde yaşamalarında benlik kavramı önemli rol oynamaktadır (Schwartz, Zamboanga ve Weisskirch, 2008). Bu nedenle bu çalışmada benliğin içsel ve başkalarından bağımsız olarak mı yoksa başkaları ve çevre odaklı olarak mı tanımlandığının, kültürel kimlik ve iyi oluş arasındaki ilişkide önemli bir mekanizma olabileceği görüşünden yola çıkılmıştır. Karşılıklı-bağımlı benlik kurgusuna sahip kişiler kendilerini sosyal ilişkileri ile tanımlamaya ve kendi grupları ile yakın ilişkiler sürdürmeye istekli oldukları için (Kim, 1994), etnik kimliklerine bağlı kalmaya daha fazla eğilim gösterebilirler. Araştırmalara göre karşılıklı-bağımlı benlik kurgusu baskın olan bireylerin miras kültürleriyle özdeşleşmeye daha fazla eğilimli oldukları, bağımsız benlik kurgusunu baskın şekilde deneyimleyen kişilerin ev sahibi kültürle daha fazla etkileşim içinde oldukları bilinmektedir (Ryder, Alden ve Paulhus, 2000). Ayrıca bağımsız benlik kurgusu ağır basan bireylerin daha doğrudan ve atılgan bir iletişim tarzını seçtikleri de ortaya konulmuştur (Kim, 1994). Dolayısıyla bağımsız benlik kurgusuna sahip bireylerin ev sahibi kültürle özdeşim kurmada ve ona uyum sağlamada daha avantajlı durumda olduğu söylenebilir.

Bireycilik ve toplulukçuluk düzeylerinde yapılan çalışmalar da bu konuda açıklayıcıdır. Özellikle geleneksel ve nispeten toplulukçu bir kültürden daha bireyci bir kültüre yerleşen göçmenlerin iyi oluşlarını açıklamada benlik kurgularının önemli olduğu savunulmaktadır (Yamada ve Singelis, 1999). Kişinin iyi oluşuyla ilgili yaptığı bilişsel değerlendirmelerde kültürel kimlik önemli olsa da, sahip olduğu baskın benlik kurgusu da göz önünde bulundurulmalıdır. Bununla birlikte hem bireycilik hem toplulukçuluk, kişiye farklı avantajlar sunabilmektedir (Triandis, 2001). Örneğin kişinin yakın olduğu sosyal gruplarla olan ilişkileri düşünüldüğünde toplulukçuluk önemli bir kaynak sağlayabilirken, bireycilik ise daha geniş

bir grup olan toplumla ve yabancılarla olan ilişkilerde kolaylık sağlayabilir (Triandis ve Trafimow, 2001). Dolayısıyla hem miras kültürle hem de ev sahibi kültürle özdeşim kurmanın uyum ve işlevselliğe olumlu katkı yaptığını savunan genel görüş (Ward ve Kennedy, 1994) yanında benliğin nasıl tanımlandığı da bu ilişkileri açıklamada faydalı bilgiler sunabilir.

Çalışmanın Amacı

Avrupa'da yaşayan Türk kökenli bireylerin psikolojik sağlıklarının genel popülasyona oranla daha düşük olduğu ve psikolojik sorunlar için daha fazla risk taşıdıkları bilinmektedir (Gökdemir ve Dumludağ, 2011; Haasen, Lambert, Yagdira ve Krausz, 1997; Murad, Joung, van Lethe, Bengi-Arslan ve Crijnen, 2003). Bununla birlikte bu gruplarla yapılan araştırmalar daha çok stres, depresyon ve kaygı gibi sorunlara odaklanmış; iyi oluş gibi olumlu yaşantıları konu eden çalışmalar sayıca nispeten yetersiz kalmıştır. Etnik grupların pozitif deneyimlerinin incelenmesi, ulusal ve uluslar arası seviyede sosyal politikalar ve psikolojik danışmanlık hizmetleri geliştirilmesinde yeni çerçeveler sunabilir. Ayrıca psikolojik danışmanlık hizmetlerinde kültüre duyarlı yaklaşımın gereği ve kültürel öğelerin önemi son yıllarda pek çok uzman tarafından vurgulanmaktadır (Örn., Erdur-Baker, 2007; Kararımak, 2008).

Bu araştırmada Almanya'da yaşayan ve kendini Türk kökenli olarak tanımlayan bireyler arasında kültürel kimlik, iyi oluş ve benlik kurguları arasındaki ilişkilere odaklanılmış; kültürel kimliğin benlik kurgusu ve yaşam doyumu arasındaki olası ılımlayıcı rolü incelenmiştir. Bahsi geçen değişkenler arasındaki ilişkiler daha önce Avrupa ve Amerika'da yaşayan Türk kökenli bireylerin psikolojik sağlıklarını inceleyen çalışmalara (Örn., Acartürk, Nierkens, Agyemang ve Stronks, 2011; Ataca ve Berry, 2010; Çakır ve Yerin-Güneri, 2011; Gökdemir ve Dumludağ, 2010; Koydemir, 2012; Şahin, 2010) konu olmamıştır.

Araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

- 1) Benlik kurguları, kültürel kimlikler ve yaşam doyumu, cinsiyet, yaş, doğum yeri, eğitim seviyesi, Almanya'da ikamet süresi ve Almanca yeterlik algısına göre anlamlı derecede farklılaşmakta mıdır?
- 2) Benlik kurguları ve kültürel kimlik, yaşam doyumunu ne derece yordamaktadır?
- 3) Bağımsız benlik kurgusu, ev sahibi kültürle özdeşim ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi ılımlamakta (kuvvetlendirmekte) midir?
- 4) Karşılıklı-bağımlı benlik kurgusu, miras kültürle özdeşim ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi ılımlamakta (kuvvetlendirmekte) midir?

Yöntem

Araştırma Grubu

Çalışmanın örneklemini Almanya'da yaşayan ve her iki ebeveyni de Türk olan 240 (116 erkek, 124 kadın) birey oluşturmaktadır. Katılımcıların yaşları 20 ile 56 arasında değişmektedir ($\bar{X} = 37.14$, $SS = 2.69$). Örneklemin % 53'ü Türkiye, geri kalanı ise Almanya doğumludur. Katılımcıların Almanya'da ikamet süresi 10 ile 30 yıl arasında değişmektedir ($\bar{X} = 21.54$, $SS = 4.48$). Katılımcıların % 13'ü ilkokul, % 28'ü orta okul, % 34'ü lise ve dengi bir okul mezunu iken, % 25'i üniversite mezunudur. "Kendinizi Almanca dil bilgi düzeyi bakımından nasıl değerlendirirsiniz?" sorusuna katılımcıların % 23.4'ü "çok iyi", % 30.3'ü "iyi", % 33.5'i "orta" ve % 11.8'i "zayıf" yanıtını vermiştir.

Veri Toplama Araçları

Sosyo-Demografik Bilgi Formu: Katılımcıların cinsiyet, yaş, doğum yeri, eğitim seviyesi, Almanya'ya geliş tarihi ve Almanca dil yeterlik algıları hakkında bilgi toplamayı amaçlayan ve araştırmacılar tarafından hazırlanan bir formdur.

Kültürel Kimlik Endeksi: Türk ve Alman kültürü ile özdeşim seviyesini ölçmek amacıyla kullanılan bu ölçeğin orijinali Ward ve Kennedy (1994) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, 2 alt ölçekten oluşan, 2-ifade/2-ölçek tipinde bir ölçektir. İlk ölçek miras (Türkiye) kültüre olan tutumları, ikinci ölçek ise ev sahibi (Almanya) kültüre olan tutumları temsil eden ifadeler içermektedir. Her iki ölçek de aynı 20 ifadeden oluşmakta, ancak Türk ve Alman kültürleri için ayrı ayrı derecelendirilme yapılmaktadır. Katılımcıların "Kendi davranış ve deneyimleriniz Türk kültürünün (Alman kültürünün) tipik örneklerinin davranış ve deneyimlerine ne kadar benziyor?" sorusunu yemek, dil, sosyal aktivite, arkadaşlık gibi 20 ifade için 7'li Likert ölçekte (1 = Hiç, 7 = Tamamen) derecelendirmeleri istenmektedir. Ward ve Kennedy (1994) miras kültürle özdeşim ölçeğinin iç tutarlılığını .93, ev sahibi kültürle özdeşim ölçeği için .96 olarak hesaplamışlardır. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Ataca ve Güroğlu (2008) tarafından, Almanca uyarlaması ise ikinci yazar tarafından bu çalışma için yapılmıştır. Her iki uyarlamada da açılımlayıcı faktör analizi yapılarak orijinal ölçeklerle yapısal olarak benzer bulgular elde edilmiş ve iç tutarlılık katsayılarının yeterli seviyede olduğu rapor edilmiştir. Bu çalışmada Türkçe form için elde edilen iç tutarlılık katsayıları miras kültür için .81, ev sahibi kültür için .79; Almanca formda ise sırasıyla .77 ve .82'dir.

Singelis Benlik Kurguları Ölçeği: Singelis (1994) tarafından geliştirilen bu ölçek, bağımsız ve karşılıklı-bağımlı benlik kurgularını ölçmeyi

amaçlamaktadır. Ölçek, her biri 12 maddelik iki alt ölçeğe sahiptir. Her madde 7'li Likert ölçek kullanılarak derecelendirilmektedir (1 = Kesinlikle Katılmıyorum; 7 = Kesinlikle Katılıyorum). Singelis (1994), her iki ölçeğin iç tutarlılığını .70 olarak hesaplamıştır. Çalışmada ölçeğin Türkçe (Üskül, Hynie ve Lalonde, 2004) ve Almanca (Friedlmeier, Schafermeier, Vasconcellos ve Trommsdorff, 2008) uyarlamaları kullanılmıştır. Üskül ve arkadaşları (2004) Türk örnekleminde karşılıklı-bağımlı benlik kurgusu ölçeği için iç tutarlılık katsayısını .71, bağımsız benlik kurgusu ölçeği için .62 olarak belirlemiştir. Friedlmeier ve ark. (2008) ise iç tutarlılık katsayılarını bağımsız benlik kurgusu için .69, karşılıklı-bağımlı benlik kurgusu için .70 olarak rapor etmiştir. Bu çalışmada ise Türkçe form için katsayılar bağımsız benlik kurgusu için .71, karşılıklı-bağımlı benlik kurgusu için .73; Almanca form için ise sırasıyla .72 ve .73 olarak hesaplanmıştır.

Yaşam Doymu Ölçeği: Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilen ve iyi oluşun bilişsel boyutunu ölçen bu ölçek, bireylerin yaşamlarından ne derece doyum aldığını belirlemek amacıyla kullanılmaktadır. Ölçek, toplam 5 maddeden oluşan 7'li Likert tip bir ölçektir (1 = Kesinlikle katılmıyorum; 7 = Kesinlikle Katılıyorum). Tüm maddeler toplanarak tek bir puan elde edilmektedir. Pavot ve Diener (1993), ölçeğin iç tutarlılık katsayısını .90 olarak rapor etmiştir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Köker (1991) tarafından, Almanca uyarlaması ise Schumacher (2003) tarafından yapılmıştır. Köker (1991), test-tekrar güvenilirliğini .85, madde-test korelasyonlarını ise .71 ve .80 arasında hesaplamıştır. Schumacher (2003) çalışmasında ölçeğin geçerliği ve güvenilirliğinin sağlandığını rapor etmiştir. Bu çalışma kapsamında iç tutarlılık katsayısı Türkçe form için .89, Almanca form için .86 olarak hesaplanmıştır.

İşlem

Veriler, Almanya'da büyük şehirlerde çeşitli Türk birlikleri (vakıf, dernek gibi) ile yakın iletişimde olan dört gönüllü Türk üniversite öğrencisinin yardımı ile toplanmıştır. Bu öğrencilere araştırmacılar tarafından çalışmanın amacı, uygulama şekli, katılımcıların olası soruları ve sorulara verilebilecek yanıtlar hakkında gerekli bilgilendirmeler yapılmıştır. Katılımcılara ulaşmak için kartopu yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılara, veri toplama ölçeklerini Almanca veya Türkçe doldurma seçeneği sunulmuştur (% 53'ü Almanca, % 47'si ise Türkçe ölçekleri tercih etmiştir). Bilgilendirilmiş onay formu imzalayan katılımcılar çalışmaya gönüllü olarak katıldıklarını belirtmiş ve katılımları için kendilerine herhangi bir teşvik verilmemiştir. Uygulamayı yapan üniversite

öğrencileri katılımcılara çalışmanın amacını anlatmış, uygulama öncesinde katılımcıların tüm sorularını yanıtlamışlardır.

Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesi SPSS 20.0 kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Cinsiyet, doğum yeri ve eğitim değişkenlerinin araştırmanın ana değişkenleri ile olan ilişkisini incelemek için tek değişkenli (univariate) varyans analizi kullanılmıştır. Yaş, Almanca yeterlik algısı ve Almanya'da yaşam süresi değişkenlerinin araştırmanın ana değişkenleri ile olan ilişkisini incelemek için korelasyonlar, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu ile hesaplanmıştır. Ana değişkenlerin birbirleri ile olan ilişkileri de yine aynı yöntemle incelenmiştir. Varyans ve korelasyon analizlerinde anlamlılık düzeyi .005 olarak kabul edilmiştir. Ayrıca varyans analizinde etki büyüklüğü için kısmi eta kare (η^2) temel alınmıştır. Kısmi eta kare değeri 1'e yaklaştıkça etki değeri artmaktadır (Cohen, 1965).

Kültürel kimlik ve benlik kurgularının yaşam doyumunu ne derecede yordadığını incelemek amacıyla ise hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır. Benlik kurgularının kültürel kimlik ve yaşam doymu arasında oynadığı olası ılımlayıcı değişken rolü de bu analiz aracılığı ile incelenmiştir. ılımlayıcı değişken, bir bağımsız ve bir bağımlı değişken arasındaki ilişkinin yönünü veya gücünü etkileyen değişken olarak tanımlanmaktadır (Baron ve Kenny, 1986). Tüm bağımsız ve ılımlayıcı değişkenler, regresyon analizine sokulmadan önce çoklu bağıntı sorununu (multicollinearity) önlemek adına ortalanmıştır (toplam puanlardan ortalamaları çıkartılmıştır; Aiken ve West, 1991). İstatistiksel olarak anlamlı bulunan etkileşimler, Dawson (2014) tarafından hazırlanan MS Excel sayfalarında grafik haline getirilmiştir. Bu sayfalar, Aiken ve West (1991) tarafından kullanılan yönergeleri takip etmektedir. İşlemlerde, bağımsız ve ılımlayıcı değişkenlerin standardize edilmemiş regresyon katsayıları, ortalama ve standart sapmaları ile ılımlayıcı değişkenin standardize edilmemiş regresyon katsayıları, ilgili çalışma sayfasına girilmektedir. Daha sonra ise basit eğitim testi (simple slope) ile anlamlı etkileşimlerin yorumlanması yapılmıştır (Aiken ve West, 1991).

Bulgular

Demografik Değişkenlerle Çalışmanın Ana Değişkenleri Arasındaki İlişkiler

Demografik değişkenlerin çalışmanın ana değişkenleri ile olan ilişkilerinden sadece istatistiksel olarak anlamlı bulunanlar burada ayrıntısı ile

açıklanmıştır. Varyans analizi; yaşam doyumu, kültürel kimlik ve benlik kurguları puanlarının cinsiyete göre değişiklik göstermediğini ortaya koymuştur. Buna karşın doğum yerinin ev sahibi kültürle özdeşim [$F(1, 239) = 12.54, p < .001, \eta^2 = .18$], bağımsız benlik kurgusu [$F(1, 239) = 37.93, p < .001, \eta^2 = .15$] ve yaşam doyumu [$F(1, 239) = 25.26, p < .001, \eta^2 = .09$] üstünde anlamlı bir etkisi olduğu bulunmuştur. Tablo 1’Almanya’da doğan katılımcıların bağımsız benlik kurgusu puanları ($X = 46.47, SS = 6.64$), ev sahibi kültürle özdeşim puanları ve yaşam doyumu puanları Türkiye’de doğan katılımcılara oranla anlamlı derecede daha yüksektir.

Analizler için eğitim seviyesi üç kategoriye ayrılmıştır: ilköğretim diploması (ilk ve orta okul veya dengi diploma), lise diploması ve üniversite diploması. Yaşam doyumu [$F(1, 239) = 21.11, p < .001, \eta^2 = .13$], bağımsız benlik kurgusu [$F(1, 239) = 10.32, p < .001, \eta^2 = .11$] ve ev sahibi kültürle özdeşim [$F(1, 239) = 21.85, p < .001, \eta^2 = .17$] puanları eğitim seviyesine göre farklılık göstermiştir. Tukey testi sonuçları, ilköğretim diplomasına sahip olanların üniversite diplomasına sahip olanlara oranla yaşam doyumu puanlarının ($p < .005$) ve bağımsız benlik kurgusu puanlarının daha yüksek ($p < .005$); ev sahibi kültürle özdeşim puanlarının daha düşük olduğunu ($p < .005$) göstermiştir.

Tablo 1. Ana Değişkenler Arasındaki Korelasyonlar ile Değişkenleri İçin Elde Edilen Puanların Tüm Grupta ve Demografik Özelliklere Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

Değişken	1	2	3	4	5	Tüm Grup	Türkiye’de doğan	Almanya’da doğan	İlköğretim	Lise	Üniversite
						$\bar{X}$ (SS)	$\bar{X}$ (SS)	$\bar{X}$ (SS)	$\bar{X}$ (SS)	$\bar{X}$ (SS)	$\bar{X}$ (SS)
1. YD	-					4.92 (.91)	4.65 (.76)	5.22 (.55)	4.41 (.94)	4.95 (.91)	5.27 (.72)
2. MKÖ	.19*	-				104.01 (10.72)	107.46 (15.40)	100.12 (12.90)	104.41 (15.90)	107.21 (16.59)	101.34 (13.50)
3. EKÖ	.35**	.12	-			81.17 (11.43)	77.41 (11.56)	85.39 (12.21)	72.65 (13.48)	80.92 (15.72)	81.17 (14.22)
4. BBK	.18*	.29**	.14	-		43.64 (7.24)	41.11 (6.81)	46.47 (6.64)	43.21 (7.22)	41.01 (6.66)	45.89 (7.01)
5. KBBK	.30**	.20*	.21*	.13	-	45.90 (6.16)	45.75 (6.03)	45.98 (6.43)	45.05 (6.53)	45.58 (6.60)	45.90 (5.45)

YD: Yaşam Doyumu; MKÖ: Miras Kültürle Özdeşim; EKÖ: Ev Sahibi Kültürle Özdeşim; BBK: Bağımsız Benlik Kurgusu; KBBK: Karşılıklı-Bağımlı Benlik Kurgusu

* $p < .05$. ** $p < .01$.

Yaş, yaşam doyumu ile negatif yönde ilişkili iken ($r = -.35, p < .005$), Almanca yeterlik algısı yaşam doyumu ile pozitif yönde ($r = .28, p < .005$) ilişkili olarak bulunmuştur. Almanya’da yaşam süresi ise ev sahibi kültürle özdeşim ($r = .24, p < .005$) ve bağımsız benlik kurgusu ($r = .30, p < .005$) ile pozitif yönde ilişkilidir.

Araştırmanın ana değişkenleri için alınan puanlar ve değişkenler arasındaki korelasyonlar Tablo 1’de verilmektedir. Korelasyonların çoğu küçük, ancak hepsi beklenen doğrultudadır. Buna göre her iki kültürel kimlik ve her iki benlik kurgusu da yaşam doyumu ile pozitif yönde ilişkilidir. Aynı zamanda her iki benlik kurgusu miras kültürle özdeşimle pozitif yönde ilişkiliyken, ev sahibi kültürle özdeşimin sadece bağımsız benlik kurgusu ile anlamlı (pozitif yönde) bir ilişkisi vardır.

Benlik Kurgularının Kültürel Kimlik ve Yaşam Doyumu Arasındaki İhlalayıcı Rolü

Hiyerarşik regresyon analizinde Almanca yeterlik algısı, eğitim seviyesi ve yaş değişkenleri, yaşam doyumu ile olan anlamlı ilişkileri nedeniyle kontrol değişkenleri olarak eşitliğin ilk adımına yerleştirilmiştir. İkinci adımda kültürel öğeler olan benlik kurguları ve kültürel kimlikler yer almıştır. Son adımda ise araştırmanın hipotezlerine yönelik olarak şu etkileşimler girilmiştir: Ev sahibi kültürle özdeşim X bağımsız benlik kurgusu; miras kültürle özdeşim X karşılıklı-bağımlı benlik kurgusu. Etkileşimler, bağımsız değişken ve ihlalayıcı değişkenin çarpımından oluşmaktadır. Ev sahibi kültürle özdeşim ve karşılıklı-bağımlı benlik kurgusu ile miras kültürle özdeşim ve bağımsız benlik kurgusu etkileşimine dair herhangi bir hipotez kurulmadığından, analize bu etkileşimler dahil edilmemiştir.

Tablo 2. Hiyerarşik (Ilımlanan) Regresyon Analizi

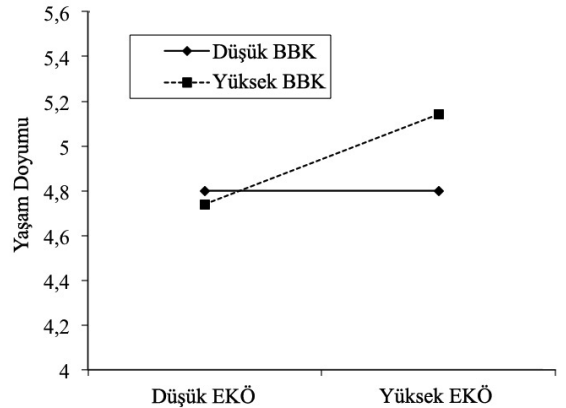
Değişken	Beta	B	T	R	R ²	R ² adj	R ² chg	F
Model 1				.42	.19	.18		27.99**
Dil	.16	.69	2.76**					
Eğitim	.26	1.27	4.14***					
Yaş	-.27	-.25	-4.38***					
Model 2				.50	.29	.27	.10	18.59**
Dil	.18	.75	2.95**					
Eğitim	.21	1.01	2.65**					
Yaş	-.30	-.28	-5.24***					
BBK	.12	.07	1.98*					
KBBK	.17	.13	2.85**					
MKÖ	.05	.01	.82					
EKÖ	.19	.05	3.21**					
Model 3				.59	.37	.35	.08	20.67**
Dil	.15	.62	2.05*					
Eğitim	.18	.87	2.99**					
Yaş	-.23	-.21	3.22**					
BBK	.11	.15	2.04*					
KBBK	.22	.16	3.85***					
MKÖ	.09	.03	.99					
EKÖ	.04	.15	2.27**					
EKÖ X BBK	.35	.01	6.63***					
MKÖ X KBBK	.14	.01	2.74**					

MKÖ: Miras Kültürle Özdeşim; EKÖ: Ev Sahibi Kültürle Özdeşim; BBK: Bağımsız Benlik Kurgusu; KBBK: Karşılıklı-Bağımlı Benlik Kurgusu

* $p < .05$. ** $p < .01$. *** $p < .001$.

Regresyon analizi sonucunda elde edilen bulgular Tablo 2’de özetlenmiştir. Eğitim seviyesi ve Almanca yeterlik algısı yaşam doyumunu pozitif şekilde yordarken, yaş negatif yönde yordamaktadır. İkinci adımda miras kültürle özdeşim dışındaki tüm değişkenlerle yaşam doyumunu arasındaki ilişki anlamlıdır. Bunun yanında son adımdaki her iki etkileşim de anlamlıdır ve demografik değişkenler ve kültürel değişkenlerden bağımsız olarak yaşam doyumunun % 8’ini açıklamaktadır.

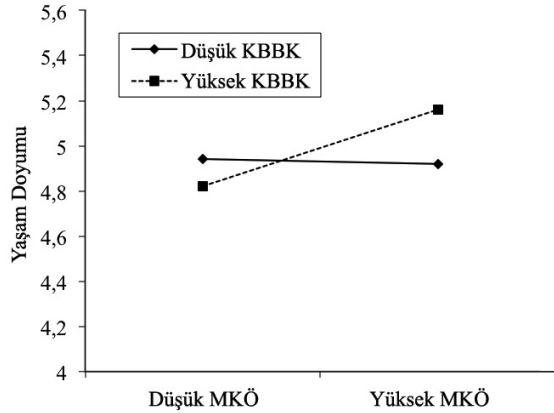
Etkileşimleri yorumlamak amacıyla yüksek (+1 SS) ve düşük (-1 SS) benlik kurguları temel alınarak gerçekleştirilen basit eğri testi, yüksek bağımsız benlik kurgusu için anlamlıyken ($p < .05$) düşük bağımsız benlik kurgusu için anlamlı değildir ($p = .77$). Buna göre, bağımsız benlik kurgusu yüksek olan kişiler arasında ev sahibi kültürle özdeşim yaşam doyumunu ile pozitif yönde ilişkiyken, bağımsız benlik kurgusu düşük kişiler arasında ev sahibi kültürle özdeşim ve yaşam doyumunu arasında anlamlı bir ilişki yoktur (Şekil 1).

Şekil 1. Ev Sahibi Kültürle Özdeşim ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkide Bağımsız Benlik Kurgusunun İllayıcı rolü. EKÖ: Ev sahibi kültürle özdeşim; BBK: Bağımsız benlik kurgusu

Benzer şekilde basit eğri testi, yüksek karşılıklı-bağımlı benlik kurgusu için anlamlıyken ($p < .05$), düşük karşılıklı-bağımlı benlik kurgusu için anlamlı

değildir ($p = .24$). Bu bulguya göre karşılıklı-bağımlı benlik kurgusu yüksek kişiler arasında miras kültürle özdeşim yaşam doyumu ile pozitif şekilde ilişkilirken, karşılıklı-bağımlı benlik kurgusu düşük kişiler arasında miras kültürle özdeşim ve yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişki yoktur (Şekil 2).

Şekil 2. Miras Kültürle Özdeşim ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkide Karşılıklı-Bağımlı Benlik Kurgusunun İlimlayıcı Rolü.

MKÖ: Miras kültürle özdeşim; KBBK: Karşılıklı-bağımlı benlik kurgusu

Tartışma

Bu çalışmada Almanya'da yaşayan Türk kökenli bireyler incelenmiş ve kültürel kimlik ile iyi oluşun bilişsel boyutunu oluşturan yaşam doyumu arasındaki ilişkilerin, bireylerin kendilerini nasıl kurguladıklarına göre değişiklik gösterebileceği hipotezi incelenmiştir.

Beklendiği gibi, benlik kurgularının kültürel kimlik ve yaşam doyumu arasındaki ilişkide ilimlayıcı bir rol oynadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Buna göre ev sahibi kültürle özdeşim ve yaşam doyumu arasındaki ilişki sadece bağımsız benlik kurgusu yüksek kişiler için anlamlıken, bağımsız benlik kurgusu düşük kişiler için anlamlı değildir. Bir başka deyişle bireyler bağımsız benlik kurgusuna ne kadar sahipse, ev sahibi kültürle özdeşim ve yaşam doyumu arasındaki ilişki o kadar güçlü olmaktadır. Buna karşın miras kültürle özdeşim yaşam doyumu ile sadece karşılıklı-bağımlı benlik kurgusu yüksek kişiler arasında anlamlıdır. Dolayısıyla kişinin benliğini karşılıklı-bağımlı olarak tanımlaması miras kültürle özdeşim ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi güçlendirmektedir. Bu bulgular, kültürel kimlik ve iyi oluş arasındaki ilişkiler göz önüne alındığında benlik kurgularının katkısını ortaya koymaktadır.

Suh, Diener ve Updegraff (2008), bireylerin yaşam doyumu yargılarını farklı kaynaklara

dayanarak yaptığını, bunansa benlik kurgularındaki farklılıklar nedeniyle olduğunu ortaya koymuşlardır. Bununla birlikte Triandis ve Trafimow (2001), farklı kültürel yönelimlerin uyum ve ruh sağlığı açısından kişiye farklı yönde destek oluşturabildiğine dikkat çekmişlerdir. Bu çalışmanın kültürel kimlik ve yaşam doyumu arasında benlik kurgularının ilimlayıcı rolünü gösteren bulguları da bu görüşleri destekler niteliktedir. Bulgulara bakarak, Türk kültüründen gelen ve güçlü bir bağımsız benlik kurgusu taşıyan bireylerin Alman kültürüyle etkileşim düzeyine dayanarak yaşam doyumlarına yönelik yargıda bulunduğu söylenebilir. Buna karşın güçlü bir karşılıklı-bağımlı benlik kurgusuna sahip bireylerin ise Türk kimlikleriyle özdeşim seviyesine dayanarak yaşam doyumlarını değerlendirdiği yorumu yapılabilir. Dolayısıyla bu bulgular, bireylerin kültürler arası durumlara uyumunda bireysel farklılıkların olduğu görüşünü desteklemektedir (Benet-Martinez, Leu, Lee ve Morris, 2002). Bu bağlamda bu çalışmanın kültürleşme ve iyi oluş arasındaki karmaşık ilişkiyi açıklamada benlik kurgusunun önemini göstermesi bakımından literatüre katkıda bulunduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte literatürde hem miras kültürle hem ev sahibi kültürle özdeşimin iyi oluşu yordadığını gösteren araştırmalar olsa da bu çalışmanın bulgularına ve daha önce Donna ve Berry (1994)'nin ileri sürmüş olduğu görüşlere dayanarak kültürel kimlik ve iyi oluş arasındaki ilişkinin açıklanmasında ilimlayıcı değişkenlerin incelenmesinin önem taşıdığı söylenebilir.

Daha önce de belirtildiği gibi literatürde, kültürleşme süreçlerinde sosyo-demografik değişkenlerin önemine de değinilmiştir (Örn. Berry, 1997). Bu çalışmada eğitim seviyesi, Almanca yeterlik algısı, Almanya'da doğmuş olma ve genç olmanın yaşam doyumu ile pozitif yönde bir ilişkisi olduğu görülmüştür. Bu bulgular daha önce yapılan çalışmalarda ev sahibi kültürün dili ile sorun yaşayan etnik grupların daha düşük uyum gösterdiği (Beiser ve Hou, 2001; Ward, 2006) ve daha fazla stres yaşadığı (Kuo ve Roysircar, 2004); aynı zamanda eğitim seviyesi arttıkça ev sahibi kültürle özdeşimin de arttığı (Verkuyten, 1998) yönünde elde edilen bulgularla örtüşmektedir.

Bu çalışmanın sınırlılıklarından birisi, çalışma grubunun rastgele seçilmemiş olmasıdır. Bunun yanında benlik kurgularının ölçülmesinde kullanılan ölçek her ne kadar geçerliği ve güvenilirliği incelenmiş bir ölçme aracı olsa da benlik kurgularının deneysel hazırlama (priming; benlik kurgularının kısa süreli erişilebilir hale getirilmesi) yöntemi ile ölçülmesinin değişkenler arasında bir neden-sonuç ilişkisi ortaya koyabilmesi açısından daha uygun olduğu bilinmektedir

(Oyserman ve Lee, 2008). Bundan sonraki çalışmaların benzer hipotezleri hazırlama çalışmaları ile incelemesi önerilmektedir. Ayrıca kültürlleşme sürecinde boylamsal çalışmalar, zaman içindeki değişimleri görebilmek açısından oldukça önem taşımaktadır. Bu nedenle bu araştırma, tek bir zaman diliminde elde edilen veriler üstünden çalışılması bakımından da sınırlıdır. Çalışmada sadece benlik kurgularının ılımlayıcı rolüne bakılmıştır. Bundan sonraki çalışmalar kişilik özellikleri, sosyal destek ve algılanan ayrımcılık gibi başka ılımlayıcı değişkenlerin etkisini inceleyerek kültürel kimlik ve iyi oluş arasındaki ilişkiye farklı boyutlar getirebilir. Son olarak, bu çalışmada iyi oluşun sadece bilişsel boyutu (yaşam doyumu) ölçülmüştür. Çalışmanın psikolojik iyi oluş, pozitif duygu durumu gibi farklı iyi oluş ölçümlerinden yararlanılarak tekrarlanması önerilmektedir.

Bu sınırlılıklara rağmen bu çalışma kültür, kimlik ve iyi oluş kavramları arasındaki karmaşık ilişkilere yeni bir boyut getirmeye çalışmıştır. Türk kökenli azınlık gruplarla çalışmak isteyen ruh sağlığı uzmanlarının bireylerin iyi oluşlarını artırmak için kültürel öğeler ve bunların psikolojik sağlıkla olan ilişkilerini bilmesi önemli olabilir. Özellikle bu çalışmada da ortaya

konulduğu gibi iyi oluş, kültürel kimlik ve benlik gibi kavramlar arasındaki karmaşık ilişkilerin anlaşılması, bireylere kültüre-duyarlı bir profesyonel hizmet sağlanabilmesi açısından önem taşımaktadır. Farklı etnik gruplarla çalışırken kişinin benliğini kurgulama şeklinin göz önüne alınması, kültürel kimliğin iyi oluş için nasıl bir kaynak oluşturduğunun görülmesi açısından önemli olabilir. McCarthy (2005), karşılıklı-bağımlılığın ve geleneksel değerlerin kültürel farklılıkları olan bireylerle çalışırken yardım ilişkisinde önemli olduğunu vurgulamıştır. Etnik gruplarla çalışırken bireysel farklılıkların ve kişisel kaynakların hem uzman tarafından farkına varılması, hem de danışanın bunları fark etmesine yardımcı olunması önem taşımaktadır. Ayrıca sosyo-demografik özelliklerin hem yaşam doyumu hem kültürel kimlik için önemli olduğu düşünüldüğünde etnik gruplarla çalışırken bu faktörleri göz önüne almak ve iyi oluş için hangi faktörlerin bireyleri riskli duruma düşürebileceğini anlamak önemli olabilir. Örneğin göçmen grupların ev sahibi kültürün dilini daha yetkin olarak öğrenebilmeleri ve daha iyi bir eğitim alabilmeleri teşvik edilmeli, buna yönelik çeşitli programlar geliştirilmelidir.

Kaynaklar

- Acartürk, C. Z., Nierkens, V., Agyemang, C. ve Stronks, K. (2011) Depressive symptoms and smoking among young Turkish and Moroccan ethnic minority groups in The Netherlands: A cross-sectional study. *Substance Abuse, Treatment, and Preventive Policy*, 17, 6:5, doi:10.1186/1747-597X-6-5
- Aiken, L. S. ve West, S. G. (1991). *Multiple regression: Testing and interpreting interactions*. Newbury Park, London: Sage.
- Ataca, B. ve Güroğlu, B. (2008, July). *Prejudice against and perceived discrimination from hosts: A Case of international students in Turkey*. 19th International Congress of the IACCP, Bremen, Germany.
- Ataca, B. ve Berry, J.W. (2010). Psychological, socio cultural, and marital adaptation of Turkish immigrant couples in Canada. *International Journal of Psychology*, 37(1), 13–26.
- Baron, R. M. ve Kenny, D. A. (1986). The moderator-mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), 1173-1182.
- Beiser M. ve Hou F. (2001). Language acquisition, unemployment and depressive disorder among Southeast Asian refugees: A 10-year study. *Social Science & Medicine*, 53(10), 1321-1334.
- Benet-Martínez, V., Leu, J., Lee, F. ve Morris, M. (2002). Negotiating biculturalism: Cultural frame-switching in biculturals with ‘oppositional’ vs. ‘compatible’ cultural identities. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 33(5), 492-516.
- Berry, J. W. (1997). Immigration, acculturation and adaptation. *Applied Psychology: An International Review*, 46(1), 5-68.
- Berry, J. W., Phinney, J., Sam, D. L. ve Vedder, P. (2006) (Eds.). *Immigrant youth in cultural transition: Acculturation, identity and adaptation across national contexts*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Brewer, M. B. ve Chen, Y. R. (2007). Where (who) are collectives in collectivism? Toward conceptual clarification of individualism and collectivism. *Psychological Review*, 114(1), 133–151.
- Cohen, J. (1965). Some statistical issues in psychological research. In B.B. Wolman (Ed.), *Handbook of clinical psychology* (pp. 95–121). New York: McGraw-Hill.
- Çakır, S. G. ve Yerin-Güneri, O. (2011). Exploring the factors contributing to empowerment of Turkish migrant women in the UK. *International Journal of Psychology*, 46, 223-233.
- Dawson, J. (2014). Interpreting interaction effects. <http://www.jeremydawson.co.uk/slopes.htm> adresinden 27.01. 2014 tarihinde alınmıştır.

- Diener, E., Emmons, R.A., Larsen, R.J. ve Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49, 71-75.
- Diener, E. ve Suh, E. M. (1999). National differences in subjective well-being. In D. Kahneman, E. Diener ve N. Schwarz (Eds.), *Well-being: The foundations of hedonic psychology* (pp. 434-450). New York: Sage.
- Diener, E., Suh, M., Lucas, R.E. ve Smith, H.E. (1999). Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin*, 125(2), 276-302.
- Donna, G. ve Berry, J. W. (1994). Acculturation attitudes and acculturative stress of Central American refugees. *International Journal of Psychology*, 29(1), 57-70.
- Erdur-Baker, Ö. (2007). Psikolojik danışma ve kültürel faktörler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 27, 109-11.
- Friedlmeier, W., Schäfermeier, E., Vasconcellos, V. ve Trommsdorff, G. (2008). Self-construal and cultural orientation as predictors for developmental goals: A comparison between Brazilian and German caregivers. *European Journal of Developmental Psychology*, 5(1), 39-67.
- Giang, M. T. ve Wittig, M. A. (2006). Implications of adolescents' acculturation strategies for personal and collective self-esteem. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 12(4), 725-739.
- Gökdemir, Ö. ve Dumludağ, D. (2011). *Subjective well-being among ethnic minorities: The Dutch case*. Munich Personal RePEc Archive Paper No. 38691. 23 Ocak 2014 tarihinde <http://mpra.ub.uni-muenchen.de/38691/> adresinden indirilmiştir.
- Haasen, C., Lambert, M., Yagdiran, O. ve Krausz, M. (1997). Psychiatric disorders among migrants in Germany: Prevalence in a psychiatric clinic and implications for services and research. *European Psychiatry*, 12(6), 305-310.
- Kararımkar, Ö. (2008). Çok kültürlülük, kültürel duyarlılık ve psikolojik danışma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 29, 115-126.
- Kim, M. S. (1994). Cross-cultural comparisons of the perceived importance of conversational constraints. *Human Communication Research*, 21(1), 128-131.
- Koydemir, S. (2013). Acculturation and subjective well-being: Evidence from Turkish ethnic youth in Germany. *Journal of Youth Studies*, 16(4), 460-473.
- Köker, S. (1991). *Normal ve sorunlu ergenlerin yaşam doyumu düzeylerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kuo, B. C. H. ve Roysircar, G. (2004). Predictors of acculturation for Chinese adolescents in Canada: Age of arrival, length of stay, social class, and English reading ability. *Journal of Multicultural Counseling and Development*, 32(3), 143-154.
- Lent, R. W. (2004). Toward a unifying theoretical and practical perspective on well-being and psychosocial research. *Journal of Counseling Psychology*, 51(4), 482-509.
- Liebkind, K. (1996). Acculturation and stress: Vietnamese refugees in Finland. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 27(2), 161-180.
- Lu, Y. (2008). Test of the 'healthy migrant hypothesis': A longitudinal analysis of health selectivity of internal migration in Indonesia. *Social Science & Medicine*, 67(8), 1331-1339.
- Lu, L. ve Gilmour, R. (2004). Culture and conceptions of happiness: Individual oriented and social oriented SWB. *Journal of Happiness Studies*, 5, 269-291.
- McCarthy, J. (2005). Individualism and collectivism: What do they have to do with counseling? *Journal of Multicultural Counseling and Development* 33(2), 108-117.
- Markus, H. ve Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review*, 98(2), 224-253.
- Murad, S. D., Joung, I. M. A., van Lenthe, F. J., Bengi-Arslan, L. ve Crijnen, A. A. M. (2003). Predictors of self-reported problem behaviours in Turkish immigrant and Dutch adolescents in the Netherlands. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 44(3), 412-423.
- Nesdale, D., Rooney, R. ve Smith, L. (1997). Migrant ethnic identity and psychological distress. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 28, 569-588.
- Neto, F. (2001). Satisfaction with life among adolescents from immigrant families in Portugal. *Journal of Youth and Adolescence*, 30(1), 53-67.
- Nguyen, A.M.ve Benet-Martínez, V. (2013). Biculturalism and adjustment: A meta-analysis. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 44, 122-159.
- Oyserman, D. ve Lee, S. W. S. (2008). Does culture influence what and how we think? Effects of priming individualism and collectivism. *Psychology Bulletin*, 134(2), 311-42.
- Pavot, W. ve Diener, E. (1993). Review of the Satisfaction with Life Scale. *Psychological Assessment*, 5(2), 164-172.
- Phinney, J. (1990). Ethnic identity in adolescents and adults: A review of research. *Psychological Bulletin*, 108(3), 499-514.
- Phinney, J. ve Alipuria, L. (1990). Ethnic identity in college students from four ethnic groups. *Journal of Adolescence*, 13(2), 171-184.
- Phinney, J. S., Horenczyk, G., Liebkind, K. ve Vedder, P. (2001). Ethnic identity, immigration, and well-being: An international perspective. *Journal of Social Issues*, 57(3), 493-510.
- Phinney, J. ve Kohatsu, E. (1997). Ethnic and racial identity development and mental health. In J. Schulenberg, J. Maggs ve K. Hurrelman (Eds.), *Health risks and developmental transitions in adolescence* (pp. 420-443). New York: Cambridge University Press.

- Ryder, A., Alden, L. ve Paulhus, D. (2000). Is acculturation unidimensional or bidimensional? *Journal of Personality and Social Psychology*, 79(1), 49-65.
- Schumacher, J. (2003). SWLS - Satisfaction with Life Scale. In J. Schumacher, A. Klaiberg, ve E. Brähler (Eds.), *Diagnostische Verfahren zu Lebensqualität und Wohlbefinden*. Göttingen, Germany: Hogrefe.
- Schwartz, S. J. ve Zamboanga, B. L. (2008). Testing berry's model of acculturation: A confirmatory latent class approach. *Cultural Diversity & Ethnic Minority Psychology*, 14(4), 275-285.
- Schwartz, S. J., Zamboanga, B. L. ve Weisskirch, R. S. (2008). Broadening the study of the self: Integrating the study of personal identity and cultural identity. *Social and Personality Psychology Compass*, 2(2), 635-651.
- Singelis, T. M. (1994). The measurement of independent and interdependent selfconstruals. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 20(5), 580-591.
- Smith, T. B. ve Silva, L. (2011). Ethnic identity and personal well-being of people of color: A meta-analysis. *Journal of Counseling Psychology*, 58(1), 42-60.
- Suh, E. M. (2002). Culture, identity consistency, and subjective well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83(6), 1378-1391.
- Suh, E. M., Diener, E. ve Updegraff, J. A. (2008). From culture to priming conditions: Self-construal influences on life satisfaction judgments. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 39(1), 3-15.
- Suh, M., Diener, E., Oishi, S. ve Triandis, H.C. (1998). The shifting basis of life satisfaction judgments across cultures: Emotions versus norms. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(2), 482-493.
- Şahin, B. (2010). Almanya'daki Türk göçmenlerin sosyal entegrasyonunun kuşaklar arası karşılaştırması: Kültürleşme. *Bilig*, 55, 103-134.
- Triandis, H. C. (1995). *Individualism and collectivism*. San Francisco, CA: Westview Press.
- Triandis, H. C. ve Trafimow, D. (2001). Culture and its implications for intergroup relations. In Rupert Brown ve Sam Gaertner (Eds.), *Blackwell Handbook in Social Psychology: Intergroup processes* (pp. 367-385). Great Britain: Blackwell Publishers Ltd.
- Triandis, H. C. (2001). Individualism-collectivism and personality. *Journal of Personality*, 69(6), 907-924.
- Üskül, A. K., Hynie, M., ve Lalonde, R. (2004). Interdependence as a mediator between culture and interpersonal closeness for Euro-Canadians and Turks. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 35(2), 174-191.
- Verkuyten, M. (1998). Perceived discrimination and self-esteem among minority adolescents. *The Journal of Social Psychology*, 138(4), 479 - 493.
- Verkuyten, M. ve Kwa, G. (1994). Ethnic self-identification and psychological well-being among minority youth in the Netherlands. *International Journal of Adolescence and Youth*, 5(1), 19-34.
- Virta, E., Sam, D. L. ve Westin, C. (2004). Adolescents with Turkish background in Norway and Sweden: A comparative study of their psychological adaptation. *Scandinavian Journal of Psychology*, 45(1), 15-25.
- Ward, C. (2006). Acculturation, identity and adaptation in dual heritage adolescents. *International Journal of Intercultural Relations*, 30(2), 243-259.
- Ward, C., ve Kennedy, A. (1994). Acculturation strategies, psychological adjustment, and sociocultural competence during cross cultural transitions. *International Journal of Intercultural Relations*, 18(3), 329-343.
- Woellert, F., Kröhnert, S., Sippel, L. ve Klingholz, R. (2009). *Ungenutzte Potenziale. Zur Lage der Integration in Deutschland*. Berlin: Berlin-Institut für Bevölkerung und Entwicklung.
- Yamada, A. M. ve Singelis, T. M. (1999). Biculturalism and self-construal. *International Journal of Intercultural Relations*, 23(5), 697-709.
- Yoon, E., Langrehr, K. ve Ong, L. (2011). Content analysis of acculturation research in counseling and counseling psychology: A 22-year review. *Journal of Counseling Psychology*, 58(1), 83-96.

Extended Summary

Life Satisfaction among Turkish Migrants in Germany: Role of Cultural Identity and Self-Construals

Selda KOYDEMİR and Astrid SCHÜTZ

Cultural identity and acculturation have been leading variables in the study of ethnic and migrant groups' well-being. Acculturation refers to the process by which cultural and psychological changes occur as a result of long-lasting contacts between different cultural groups (Berry, 2003), and involves two forms of cultural identifications: a) heritage culture identification which is referred to as the subjective sense of belonging to a certain group or culture; and b) mainstream culture identification which implies a sense of belongingness to the new culture and identification with the people in this culture (Berry, 1997; Phinney, Horenczyk, Liebkind, & Vedder, 2001). Biculturalism is possible by accepting and presenting these two identities in differing degrees (Berry, 1997).

While some studies showed that both ethnic identity and mainstream culture identity are positively related to well-being among different ethnic groups (e.g., Phinney & Alipuria, 1996; Verkuyten, 1998; Virta, Sam, & Westin, 2004), others failed to find an effect of ethnic identity on well-being (e.g., Neto, 2001). Scholars have discussed the necessity of including the possible moderating variables to understand the complex nature of the relationship between acculturation and well-being (Donna & Berry, 1994).

In this study, the possible moderator effects of self-construals on the relationship between cultural identities and life satisfaction was tested. Self-construal is one useful framework for making sense of the differences in the way people feel, think, and behave (Markus & Kitayama, 1991). Whereas a conception of self that is distinct from others and the social context is termed independent self-construal, defining the self as related to others and the environment, especially to relevant social groups is known as interdependent self-construal. Given that self and identity are crucial in the transition and adjustment of immigrants to a new culture (Schwartz, Zamboanga, & Weisskirch, 2008), considering the

self as either internal or other-oriented may provide further insight in understanding the link between acculturation and well-being.

The relationship between self-construal and acculturation can partly account for the extent to which one adjusts to a new culture, especially in the case of immigrants who migrate from a more traditional and collectivist country to a more western and individualist one (Yamada & Singelis, 1999). Depending on the dominant self-construal, one can take a specific cultural identity into account when making well-being judgments. Thus, despite the general trend which follows that both ethnic identification and identification with the majority culture contribute to positive outcomes (e.g., Vijver, 2007; Yoo & Lee, 2005; Ward & Kennedy, 1999), how self is defined may provide a richer explanation for these relationships.

The current study tested the moderating effects of independent self-construal in the way identification with the mainstream culture predicts life satisfaction; and the moderating effect of interdependent self-construal between heritage culture identification and life satisfaction. Individuals with a Turkish background in Europe are known to report lower well-being compared to the general population (Haasen, Lambert, Yagdira, & Krausz, 1997). There is evidence that Turks in Germany still have difficulties in identifying with the German culture and the society, and that they maintain strong identification with their heritage culture (Verdugo & Mueller, 2008). Studies conducted with Turkish ethnic groups in Europe mostly focused on negative aspects of mental health such as stress, anxiety, and depression. Understanding ethnic groups' positive experiences such as life satisfaction and its possible sources may help policy makers and practitioners to develop appropriate services. Besides, scholars have stressed the importance of culture-sensitive counseling practices and the role of cultural factors in counseling the clients (Erdur-Baker, 2007).

Method

Participants

A group of 240 (116 men, 124 women) individuals with a Turkish background participated in the study. The age of the participants ranged from 20 to 56 ($M = 37.14$; $SD = 2.69$). Using snowball sampling method, the data collection was achieved by the help of four Turkish university students studying in Germany who had close contacts with various Turkish groups living in major cities where Turkish population is prominent. Respondents were given the opportunity to choose the questionnaire language (53 % responded to German, and 47 % responded to Turkish versions).

Data Collection Instruments

Satisfaction with Life Scale (Diener, Emmons, Larsen, & Griffin, 1985) was used to measure the way people cognitively evaluate their lives. Cultural Identification Index (Ward & Kennedy, 1994) was used to assess identification with the German and Turkish cultures. Singelis Self-Construals Scale (Singelis, 1994) was employed to measure independent and interdependent self-construals.

Results and Discussion

To examine the moderating role of self-construals on the relationship between cultural identifications and life satisfaction, a hierarchical multiple regression analysis was carried out. All independent variables were standardized to control for multicollinearity. German language proficiency, level of education, and age were entered as control variables given their significant relationships with life satisfaction. The second block included identification with the mainstream culture identification, heritage culture identification, independent self-construal and interdependent self-construal. As consistent with

the study hypotheses, in the last block the following interaction terms were entered: mainstream culture identification X independent self-construal; heritage culture identification X interdependent self-construal.

Whereas education and language proficiency positively predicted life satisfaction, age negatively predicted life satisfaction. Mainstream culture identification and interdependent self-construal significantly predicted life satisfaction. Both interactions were significant, and contributed 7 % of additional variance above and beyond the main effects. To interpret these moderations, the regression models were plotted using values one standard deviation above and below the mean of self-construals. It was revealed that mainstream culture identification was positively associated with life satisfaction for those with more independent self-construal. Similarly, heritage culture identification was positively associated with life satisfaction for those with more interdependent self-construal.

Based on the findings, some implications for counseling can be drawn. In working with ethnic groups, taking the way one construes the self into consideration seems to be important in making sense of how and which aspect of client's cultural identity may be a resource for the well-being. McCarthy (2005) has discussed the importance of understanding the way interdependence and traditional values may affect the counseling process when dealing with culturally diverse groups. Considering the individual difference approach to self-construal and the findings of the current study, it may be worth focusing on individual differences among certain ethnic groups. Besides, counselors may consider being alert to possible background factors that may put ethnic groups into greater risk for cultural identity and low levels of well-being.